

SKOVÆN

5/19
MAY

UDGIVET AF DANSK SKOVFORNING

Vildere skove

WWF Verdensnaturfonden arbejder på et projekt der skal udvikle metoder til at fremme biodiversiteten i skovene.

Nogle af resultaterne blev vist på en workshop på Ryegård ved Holbæk.

En skovarbejder ifører sig udstyr til træklating og klatrer op i en bøg på omkring 100 år. I omkring fire meters højde starter han motorsaven og stikker sværdet ind i en lodret revne i stammen. Han bevæger saven op og ned og til siderne, så der bliver skabt et hulrum inde i stammen. Vi kan se der arbejdes, for savsmuldet står ud til alle sider.

For nogle dage siden har han været i gang på siden af stammen. En sidegren i samme højde som revnen er blevet skåret af, og også her er sværdet stukket ind i grenstammen for at udhule den. Kanterne er noget ujævne – en motorsav er jo ikke ligefrem et snedkerværktøj.

Skovarbejderen er Kristian Graubæk som laver mange former for naturpleje. Vi er en gruppe på omkring 30 som deltager i en workshop om "praksisnære indsatser for at forbedre biodiversiteten i skovene". Vi står i Haven til Ryegård – et parklignende område hvor der engang lå en hovedbygning til Ryegård, men den blev revet ned for mange år siden.

Formålet med savarbejdet er at skabe et redested for hulrugende fugle ved at skære et hulrum ud med motorsaven inde midt i stammen. Der er mangel på hule træer i dagens skove, og det kan tage flere hundrede år før der opstår et hul af sig selv i dette træ. Derfor vil man fremskynde processen.

Det gibber i nogle af deltagerne over at se et træ blive mishandlet på denne måde. Men økonomisk set har træet lav værdi – der er levende

Kristian Graubæk skærer ind i en lodret revne for at udhule stammen til et redested.

sidegrene hele vejen op ad stammen.

Kristian Graubæk fortæller at den lodrette revne bliver lukket i løbet af et par år ved overvoksninger. Hullet i siden bliver glattet ud ved udsivende plantesaft og ved dannelse af kallusved fra kanten. I løbet af nogle år vil det ligne et "naturligt" hul.

Han skønner at den samlede ar-

bejdstid til at lave et sådant redested er godt 1 time.

Workshop om biodiversitet

Workshoppen er et led i projektet "Vildere skove" under WWF Verdensnaturfonden. Formålet er at undersøge muligheder og barrierer for mere plads til natur og biodiversitet i private skove og anviser konkrete metoder til at skabe levesteder for

Den lodrette revne lukker i løbet af få år.

Vissent græs er revet sammen, og der er sat ild til med en lighter. Men græsset er for vådt til at ilden kan fænge.

På siden af stammen er en gren skåret af og udhullet ind til redehullet.

skovarterne.

Projektet omfatter konkret rådgivning om indsats for biodiversitet på Ryegaard og Trudsholm Gods ved Holbæk samt Søholt Gods ved Maribo. Der har været afholdt en tur for Folketingets miljøordførere, og nu er vi i gang med denne workshop på Ryegård den 6. marts, hvor der vises eksempler på konkrete tiltag.

Vi har også set udkast til fem manualer med vejledning i at forøge biodiversiteten. Manualerne er på 4 sider i A4 format, og de kan snart hentes på WWF's hjemmeside. Temaerne er ild, vand, dødt ved, mere lys og græsning.

Senere udarbejdes en interessentanalyse og rapport. Og der afholdes

en halvdags konference på Christiansborg den 26. april 2019 om bl.a. private skoves bidrag til biodiversitetsindsatsen og økonomiske incitamenter til biodiversitetsbeskyttelse, samt en paneldebat med politikere.

Brand

Inden vi fik demonstreret etablering af et redehul havde vi set afbrænding af græs ved Laura Emilie Beck. Hun arbejder i Natur360 som tilbyder forskellige former for naturpleje.

Der var udvalgt en mose med et tykt lag af vissent græs, og målet var at forbedre vilkårene for blomstrende urter og insekter. Det kan man også opnå ved afgræsning, men her er græslaget for tykt til at dyrene rigtigt kan få fat. Afbrænding er en god ide som førstegangspleje fordi det fremmer dyrenes interesse for vegetationen.

Slåning af græsset er også en mulighed, men det er svært at vælge rette tidspunkt. Det skal være efter at alle urter er afbløstret og har sat frø. Uanset hvornår slåning udføres vil der være nogle arter som fremmes, så der er risiko for at skabe en mere ensartet vegetation.

Afbrænding foretages derimod om vinteren og kan skabe mere variation. Det bør ske i perioden november til februar for at kunne kontrollere branden (hvis man foretager en større afbrænding efter 1. marts skal man have dispensation). Bedst er en dag med tør frostluft, en fugtighed under 60% og frossen jord.

Dagen før workshoppen havde

der været heldagsregn, så det var ikke muligt at få gang i ilden. Man kunne vælge at sætte ild med dieselolie eller en gasbrænder – men Laura Beck foretrækker at man kan nøjes med en tændstik.

Inden afbrændingen bør der laves brandbælter ved at hælde vand ud i en stribe med vandkander. Hvis der er grøfter eller veje op til brandstedet kan de helt eller delvist fungere som brandbælter.

Hvis det brænder for langsomt kan man flytte brændende græs med en løvrive. Og går det for hurtigt kan ilden dæmpes med en branddasker og en vandkande.

Vinden bør være svag for at kunne kontrollere ilden. Hvis man brænder mod vinden går det langsomt, men ilden går mere i dybden og bløtter jorden. Hvis man brænder med vinden løber ilden hurtigt men bliver også ret overfladisk. Valg af afbrændingsmetode afhænger derfor af hvor meget græs der findes.

Græsning

Vi havde også været inde i Ryegård Dyrehave som er et gammelt overdrevslandskab i et stærkt kuperet landskab med flot udsigt over Isefjorden. Det er en meget fin lokalitet for svampe, urter og insekter med bl.a. 50 rødlistede svampearter.

Området er frivilligt fredet uden erstatning i 1954 for at beskytte området mod uønsket bebyggelse, vej-anlæg, teltpladser mv. I nogle dele af Dyrehaven var der dog udbetalt erstatning, fordi Naturfredningsforeningen havde ønsket at bevare en

bestemt andel af åbne arealer i forhold til træer og buske. Både af hensyn til landskabet og for at bevare sjældne arter.

Der havde tidligere været afgræsning med dådyr, siden kom der får, men i dag går der kvæg. Det er imidlertid ikke nok, og derfor må man hvert år gå området igennem og fjerne nogle træer og buske for at opretholde den ønskede tilstand.

Bøg – sitka

Skovejer Johan Scheel var med det meste af dagen, og han understregede at der skal også være plads til et vedproducerende skovbrug. Godset har brug for indtægter hvis der skal være mulighed for at pleje natur og bevare gamle bygninger.

Vi kom forbi en ret åben flade hvor det meste var ryddet. For mange år siden stod der gammel bøg som væltede i 1967-orkanen.

Der havde været en del selv-såning af bøg under de væltede træer. Man havde dengang valgt at bevare foryngelsen i håbet om at den kunne udvikle sig til en ny bevoksning – det var en nem og billig løsning i en situation hvor der var mange kulturrealer. Det viste sig senere at opvæksten var for ringe, så den var nu fjernet.

Johan Scheel havde planer om at plante sitka og douglasgran på det meste af arealet, men dele af den tidligere bevoksning bevares. Der var efterladt et mosehul med buske og et par opvækstgrupper af løvtræ. Der stod også nogle enkelte større bøge med en pæn form som ville blive store overstandere. Det var et forsøg på at bevare naturværdier på en enkel måde.

Johan Scheel fortalte at han var ikke særlig interesseret i tilskud til fx udlæg af evighedstræer.

- Det kan være administrativt tungt, og jeg kan få en bøde hvis en entreprenør ved en fejl fælder træet. Jeg vil egentlig hellere have mulighed for en samtale med en praksisnær biolog som kunne fortælle om naturværdierne. Der er mange af de sjældne planter som jeg ikke kender, og det kunne være godt at vide om der er værdifulde arter her.

Johan Scheel blev også spurgt om skoven er certificeret.

- Nej for vi skal kunne plante arealer med nordmannsgran i en hestevogns afstand fra Haven. I ugerne op til jul sælger vi fæld-selv træer hvor familierne kører i hestevogn ud til en juletræsbevoksning. Træ-

Træer og buske sår sig i Ryegård Dyrehave, så med års mellemrum skal der tyndes for at bevare åbne partier.

En bevoksning af dårlig bøg er fjernet. Det meste tilplantes med gran, men en mose og nogle opvækstgrupper bevares.

erne skal stå inde i skoven hvor det ikke blæser så meget. Hvis vi bliver certificeret kan vi ikke tilplante nye arealer med juletræer, selvom det samlede areal forbliver uændret.

- Målrettet naturpleje for bedre biodiversitet er svært, sagde lektor Jacob Heilmann-Clausen fra Københavns Universitet. Biodiversitet i skov er kompleks – vi kan lave tiltag der gavner nogle arter, men samtidig skader andre.

- Vi ved for lidt om hvad vi skal gøre for bestemte arter. Det bedste er at have flere forskellige skovtyper, for så gavner man flest arter.

Projekt

Projektet "Vild natur i danske skove" er støttet af 15. Juni Fonden. Partnere er Dansk Skovforening, Ryegård og Trudsholm Godser samt Søholt Gods. Læs mere på www.wwf.dk > WWFs arbejde > Skov > Dansk skov > Projekt: Mere vild natur i danske skove.

Foto af redegul: Kristian Jørgensen.

Adgang

Der er offentlig adgang til Ryegård Dyrehave. Adgang til Haven kun efter forespørgsel.